



ШАНОВНІ ЧИТАЧІ! У зв'язку із закриттям кордонів через карантин газета тимчасово виходитиме виключно в електронному варіанті.



CHRISTLICHE STIMME • CHRISTIAN VOICE • LA VOIX CHRETIENNE

MÜNCHEN • B 20409

ХРИСТІЯНСЬКИЙ ГОЛОС

УКРАЇНСЬКА ЦЕРКОВНА ГАЗЕТА • UKRAINISCHE KIRCHENZEITUNG

РІК ВИДАННЯ • JAHRGANG 72

ЧЕРВЕНЬ • JUNI 2020 • Nr. 11 (3039)

ЦІНА • PREIS • 1,50 EURO

ДУШЕ СВЯТИЙ, ЖИТТЯ ПОДАТЕЛЮ!

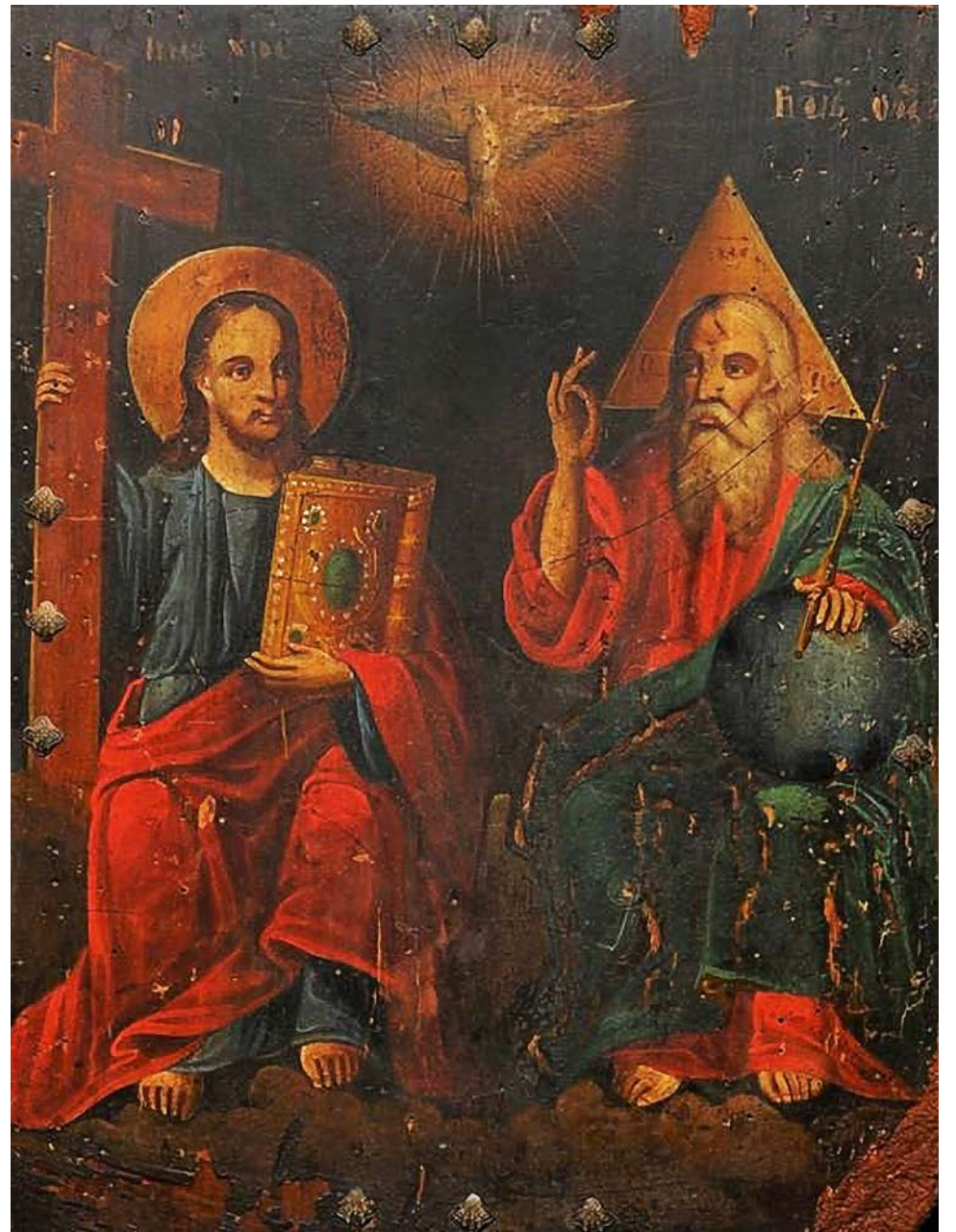
Ваше тіло – храм Святого Духа [1 Кор 6, 19].

Ісус Христос після Свого вознесіння таїнственно присутній між нами, укритий у Пресвятій Євхаристії і у Своєму Містичному Тілі, тобто Своїй Церкві. Ми бачимо види хліба і вина, ми віримо, що Христос між нами, бо Він сам обіцяв, що буде там, де двоє або троє зберуться в Його ім'я, і залишаться з нами до кінця віку. Сам Він говорить про новий спосіб Своєї присутності: «Як прийде Утішитель, Якого зішлю вам від Отця, Дух істини, Який від Отця походить, то і Він свідчитиме за Мене...» (пор. Ів 15, 26).

Усе те, що мають Отець і Син, передає Утішитель, тобто Дух Святий унчям Христовим, дітям Божим. Як Син Божий не говорить сам від Себе, а говорить те, що чує від Отця, так і Дух Святий не бере «Своє», а те, що Отцеві й Синові належить, і таким чином виконує волю Отця. Христа, отже, більше не бачимо тілесними очима, як Його бачили апостоли, бо нині Він між нами присутній діянням Святого Духа.

Продовження на 2 стор. ▼

«Новозавітна Трійця», XIX ст., Чернігівське Полісся. Приватна колекція. ▶



XI



Патріарший дім УГКЦ у Львові розміщений на вул. Хуторівці, 35б – біля Львівської духовної семінарії Святого Духа та одного з корпусів УКУ. Тут є львівське помешкання глави УГКЦ та його співпрацівників, відбуваються синоди єпископів УГКЦ та інші важливі події. В умовах боротьби із пандемією УГКЦ залучила Патріарший дім до втілення двох практичних ініціатив.

Стор. 2



«Система їх не здолала. Навпаки – вони обоє перемогли систему, бо вижили, бо повернулися в свою милу Україну. Дарія вийшла заміж (чоловік теж відбував покарання, як ворог народу), народила трьох дітей. Син Андрій Корчак – Герой Небесної Сотні». Історія отця Якова Боровика та його дочки Дарії, якій на момент арешту було лише 17 років.

Стор. 4



Гасло «Слава Україні!» народилося у Харкові. Загриміло на всю Україну з Києва. Збереглося завдяки зусиллям галичан і волинян. Але в збірнику праць Ст. Бандери немає отої вживаної в інтернеті цитати: «І прийде час, коли один скаже: "Слава Україні!", а мільйони відповідатимуть "Героям слава!"». На світліні демонстрація у Владивостоці з українськими прапорами і гаслами. Ймовірно весна 1917 року.

Стор 7

ДУШЕ СВЯТИЙ, ЖИТТЯ ПОДАТЕЛЮ!

▼ Продовження. Початок на 1 стор.

Святий Дух – третя Божа особа, рівнославимий і рівнопоклоняємий з Отцем і Сином, уможлиблює наше спілкування з Отцем і Сином, тобто з Пресвятою Тройцею, бо й сам у цьому спілкуванні бере активну участь: «Так само й Дух допомагає нам у немочі нашій; про що бо нам молитися як слід, ми не знаємо, але сам Дух заступається за нас стогонами невимовними» (Рим 8, 26).

Божі особи, хоч однієї природи, справді різняться між собою: Отець нероджений, Син роджений, а Дух походить від Отця (і Сина). Церква приписує їм діяння: Отець – Творець, Син – Відкупитель, а Дух – Животворець, Той, Який усьому, що існує, дає життя і його освячує.

Святий Дух є провідником Церкви у світі, тому такі чесноти, як наприклад, розум, рада, кріпость, знання тощо, св. Церква називає

дарами Духа Святого, а високі почуття, що зроджуються у душах християн (віра, любов, мир, довготерпеливість, радість та ін.) називаємо плодами Святого Духа.

Бог Отець і Бог Син присутні у світі за посередництвом Духа Святого, тому час, у якому живемо тепер, називаємо «часом Святого Духа». Саме Святий Дух чинить так, щоб Церква не зійшла на манівці, через Нього ми маємо запевнення,

що все, у що віримо, є правдивим.

Христос говорить, що не проститься хула на Духа Святого, бо хто не бажає Його слухати, втрачає будь-який зв'язок з Богом і неможливо, щоб він осягнув спасіння, аж поки не навернеться і не перестане хулити – опиратися Божому плану спасіння людей.

Молитва до Святого Духа, щоб кожного з нас, а особливо церковну ієрар-

хію, провадив Своїм старанням, є однією з найважливіших молитов у Церкві. Тому всі наші молитви і працю слід розпочинати молитвою до Святого Духа і тоді справді осягнемо Царство Небесне, яке для нас Бог Отець сотворив, до якого Син Божий відчинив двері, а Дух Святий невинно провадить Своїми вірними дорогами.

**о. Корнелій Яремак,
ЧСВВ;
«Місіонар»**



3 Катехизму УГКЦ

Таїнство Пресвятої Тройці – Отця, і Сина, і Святого Духа – нескінченно перевищує можливості людського розуміння. «Божество цілком незбагненне, і Сутність, яка понад усім, за еством не така, якою вважає її розум». За словами апостола Павла, глибини таїнства осягає тільки Святий Дух: «Так само й того, що в Бозі, ніхто не знає, крім Духа Божого» (1 Кор. 2, 11). Однак той же самий Дух, Дух Істини, сходячи на людей, відкриває внутрішнє Боже життя. Він навчає людей висловлювати істину, наскільки це можливо, мовою віри: «Ми ж прийняли [...] Духа, що від Бога, щоб знали, що нам дароване від Бога;

про це ми й говоримо не мовою, якої нас навчила людська мудрість, а якої навчив Дух, – духовні речі духовними словами подаючи» (1 Кор. 2, 12–13). А тоді, навчивши, Святий Дух чуває, щоб віра – «запорука того, чого сподіваємося» – вирости до споглядання «речей невидимих» (пор. Євр. 11, 1), тобто щоб людина побачила невидиме, наче видиме, неясне – лицем до лица: «Християнин Сходу свідомий, що зв'язок із [божественною] дійсністю можна встановити лише у споглядальному мовчанні, бо на вершині пізнання та досвіду Бога є Його абсолютна непізнанність». (71)

ПАТРІАРШИЙ ДІМ ЯК ШПИТАЛЬ

В умовах боротьби із пандемією УГКЦ залучила Патріарший дім у Львові до втілення двох практичних ініціатив: приготування харчових наборів із доставкою до домівок львів'ян, які потребують допомоги, та надання приміщень для проживання в ньому медиків, які мають проходити обсервацію після вахтового чергування.

Як розповідає о. Петро Іськів, директор Патріаршого дому, працівникам кухні за п'ять тижнів вдалося приготувати понад 2500 харчових наборів. До кожного з наборів, які кур'єри доставляють до домівок старших людей та осіб з інвалідністю, входить гарячий обід, вечеря на розігрів і сніданок наступного дня на розігрів. «Усі ці страви готуються на тій кухні, де у звичному режимі готуються страви для наших єпископів, оскільки тут відбуваються Синоди, і для самого Глави Церкви, – зазначає о. Петро і додає: — Нам дуже приємно, що в такій ситуації ця кухня працює на повну потужність для нужденних».

Списки осіб, які потребують допомоги, формує Львівська міська рада. Тож Церква допомагає не лише греко-католикам: «Ми допомагаємо всім. Трапляються прізвища і російські, і татарські, й інші. Нам приємно, що всім допомагаємо однаково», – зазначає директор Патріаршого дому у Львові.



У домі Патріарха з 15 квітня медичні працівники мають можливість проходити обсервацію. Зараз

тут проживають медики з трьох лікарень Львова: Винниківського госпіталю інвалідів, Восьмої лікарні

та Легеневої лікарні, що на вул. Зеленої. Спілкуючись із медпрацівниками, які сьогодні проживають

у Патріаршому домі, сестра Севастіяна Карвацька, голова Комісії УГКЦ у справах душпастирства охорони здоров'я, пояснює: «Це була ініціатива Блаженнішого Святослава – віддати ці об'єкти, які ми маємо, для вас – медичних працівників». У відповідь чує слова вдячності «за такий прояв милосердя і християнської любові».

Разом з тим медики висловлюють бажання фізично брати участь у молитві. «Приємно зауважити, що в людей немає страху повернутися, прийти до храму, і що вони сумують за тим, що є важливим для християнина – за Святими Тайнами, за Літургією, за молитвою», – ділиться враженнями від спілкування сестра Севастіяна. Як результат, адміністрація Патріаршого дому знайшла спосіб виконати побажання медпрацівників фізичного перебування на молитві. З 15 травня на подвір'ї дому моляться Молебень до Богородиці.

(ДІ УГКЦ)

ВИШИВАНКА



◀ Один з агітаційних плакатів, яким організатори заохочували людей вийти на акцію протесту на Європейській площі в Києві 24.XI.2013 р. Ця та інші акції у той час були викликані зривом укладення угоди про асоціацію України та ЄС.

Наприкінці 1980-х я написав першу в українській радянській пресі за 25 років статтю про Микиту Хрущова (з часу його усунення писати про колишнього першого секретаря ЦК КПРС було заборонено).

Цю статтю, надруковану на шпальтах головної комсомольської газети республіки «Молодь України», я назвав «Чоловік в українській сорочці». Чому?

Це була данина стереотипу – Хрущов чомусь всім запам'ятався у неодмінній вишиванці. Але разом із цим й намагання «реабілітувати» вишиванку, яку на той час сприймали як сільський одяг або уніформу учасників фольклорних колективів. Ось бачите – ніби доводив я – вишиванку міг носити навіть політик, голова Ради Міністрів Радянського Союзу.

Але вишиванку носив зовсім не тільки Хрущов. До його відставки це був звичайний одяг представників партійно-державного апарату, тим більш в УРСР. Можете подивитись фотографії з нарад 1930–60-х років – там половина у вишиванках. У вишиванці на обкладинці біографії в серії «ЖЗЛ» зображений «батько Голодомору», другий секретар ЦК КП(б)У Павло Постишев. У вишиванці малювали портрети генерального секретаря ЦК КП(б)У Лазаря Кагановича. І Хрущов одягнув вишиванку саме тоді, коли був відраджений Сталіним в УРСР, дострілювати місцевих номенклатурників, які також носили вишиванки.

А чому? А тому, що вишиванка була народним одягом, селянським. І влада була «робітничо-селянська», не у фраках же їй було ходити. От вона й одягалася – як народ.

Просто після війни почалася інша тенденція, тенденція до уніфікації й русифікації, тенденція бути «городським» – а у Москві вишиванок не носили. Вишиванка Хрущова почала сприйматися як анахронізм й після його усунення влада остаточно відмовилася від цього одягу. Та й те – як Брежнєву чи Підгорному було носити вишиванки на людях, коли вони їх насправді носили у дитинстві? А тепер – такі великі пани.

Так і сталося, що вишиванка перетворилася на ознаку сільськості й сільський хлопець чи дівчина, коли переїжджали до Києва чи тим більш Одеси чи Донецька, воліли про неї забути. Разом з мовою та й з Україною – яка Україна

в Одесі чи Донецьку? Так, одно названіє.

Ренесанс почався (не відразу) після проголошення незалежності й закінчення русифікації. А реально повернув цей одяг у політичний контекст третій президент України Віктор Ющенко. Й з цього часу вишиванку радо одягають й представники влади. Вона ж у нас тепер українська. Так, тепер не тільки Каганович, Постишев чи Хрущов. Одягав колись Янукович. Може одягти й Зеленський. І що з цього? Знову вишиванка винна? Але ж вона – просто красива сорочка. Її одягти набагато легше, ніж повернутися до мови чи побудувати справжню державу. Одягнув – зняв – забув. Для когось це оберіг, для когось – сімейний скарб, для когось – данина політичній моді, а для когось – нагадування, що Україна й досі просто велике село з тролейбусами. Але щоб про неї не думали, вишиванку будуть надягати – будуть, якщо Україна збережеться й будуть, якщо вона зникне. *Как народний костюм.*

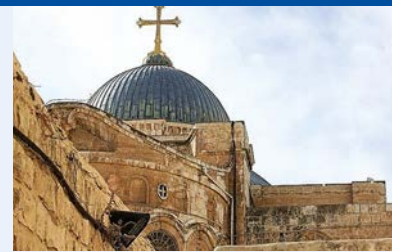
От в чому фокус! Відкрию вам маленьку таємницю. Над входом в мою оселю є футляр із сувоєм Тори – мезуза. Мезуза охороняє дім. Однак історія останніх 100 років довела, що єврейське життя може врятувати не мезуза й навіть не Тора, а Держава. Держава Ізраїль. Й, до речі, в Ізраїлі мезуза на кожному одвірку – й у грішника, і у праведника. Так і має бути.

Так що немає ніякого значення, хто одягає вишиванку. Вишиванка вам не допоможе. А от ви їй можете допомогти – якщо побудуєте державу, у якій вишиванка буде не маніфестом українця, який досі не відчуває себе у більшості у власній країні, а просто красивим одягом. Державу, яка захистить і вишиванку, і виробника вишиванки, і кожного з вас.

Віталій Портников,
із персональної сторінки
в «Telegram»

ВІРНІ ПОВЕРНУЛИСЯ ДО БАЗИЛІК ГРОБУ ГОСПОДНЬОГО І РІЗДВА

Від неділі, 24 травня, після двох місяців закриття, базиліка Святого Гробу та Воскресіння в Єрусалимі відчинила свої двері для вірних. У спільному комюніке о. Франческо Паттона, ОБМ, Настоятеля Францисканської провінції Святої Землі, греко-православного Єрусалимського патріарха Теофіла III та вірменського Єрусалимського патріарха Нурхана Манукяна, очільників трьох спільнот, яким належить право наглядати за святинями, підкреслюється, що доступ до храму дозволено «лише тим, хто не має гарячки та симптомів інфекції та одягнув відповідні захисні засоби на обличчя». Одночасно в храмі можуть перебувати 50 людей, що повинні зберігати між собою дистанцію щонайменше 2 метри. Слід також уникати «будь-яких актів набожності, що передбачають фізичний контакт, тобто, доторкатися чи цілувати каміння, ікони або літургійне спорядження». Базиліка була зачинена 24 березня в рамках заходів, покликаних запобігти поширенню пандемії Covid-19. Богослуження Великого Тижня і Пасхи цього року відбувалися за зачиненими дверима, без участі вірних, які могли слідувати за ними за посередництвом відеотрансляцій. 26 травня двері для вірних відчинила також базиліка Різдва у Вифлеємі. (о. Тимотей Т. Коцур, ЧСВВ, – Ватикан)



В УГКЦ ВІДКРИЛИ «ГАРЯЧУ ЛІНІЮ» ДЛЯ ПРОТИДІІ ЗАЛЕЖНОСТІ

В Українській Греко-Католицькій Церкві розпочала роботу «гаряча лінія», яка надає інформаційну та психологічну допомогу залежним від алкоголю, наркотиків, азартних ігор, а також їхньому близькому оточенню, зокрема дітям і молоді. «Гаряча лінія» функціонує в режимі 24/7/365 [24 години на добу, 7 днів на тиждень, 365 днів на рік], приймає дзвінки безкоштовно, конфіденційно та фахово за єдиним контактним номером: 0800600035 або +380935358153 [Viber, Telegram, WhatsApp – для онлайн-підтримки]. «Гаряча лінія» існує завдяки Комісії Душпастирства тверезості УГКЦ у співпраці з Загальноцерковним реабілітаційним центром «Назарет» УГКЦ. (news.ugcc.ua)

З ПОЧАТКУ РОКУ ЗАГИНУВ 41 УКРАЇНСЬКИЙ ВОЇН

Це на сім більше, ніж за цей самий відрізок 2019 року. Про це йдеться в повідомленні на сайті офісу генерального прокурора. «З початку року в результаті збройної агресії РФ на Донбасі динаміка невтішна: загинув 41 український військовослужбовець, 182 поранені. За відповідний період минулого року бойові втрати склали 34 особи, поранених було 222». (Новинарня)

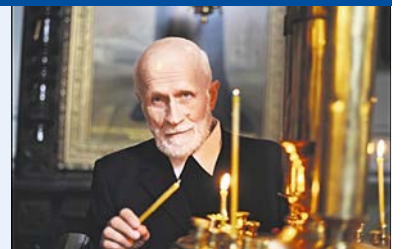


КИЇВ: ЛІКВІДУВАЛИ КОМІСІЮ З ОСНОВ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ЕТИКИ

Міністерство освіти і науки України ліквідувало комісію з основ християнської етики, яка упродовж тривалого часу затверджувала програми та навчально-методичні посібники з основ християнської етики, надаючи їм гриф. Про це повідомив професор Острозької академії Василь Жуковський: «Міністерство освіти і науки України днями вчинило своєрідну диверсію проти одвічних духовно-моральних цінностей, на яких будується життя українського народу. Мова йде про ліквідацію комісії з основ християнської етики, яка упродовж тривалого часу затверджувала програми та навчально-методичні посібники з основ християнської етики, надаючи їм гриф. Розглядаємо це рішення як непорозуміння, недружний акт, своєрідний демонтаж кращих традицій українського народу, неповагу до духовно-моральних цінностей, радикальне збіднення навчально виховного процесу, обмеження наданих конституційних прав сповідувати і виражати свої цінності і переконання». Ліквідація комісії з християнської етики, це ніщо інше, як чергова спроба заблокувати розробку і затвердження програм, які ґрунтуються на християнській моралі та сімейних цінностях. Останнім часом простежується спланована і добре організована інформаційна компанія проти курсу «Основи сім'ї». Різними маніпулятивними методами схиляють громадську думку до негативного сприйняття єдиного просімейного курсу для старшокласників. (Слово про Слово)

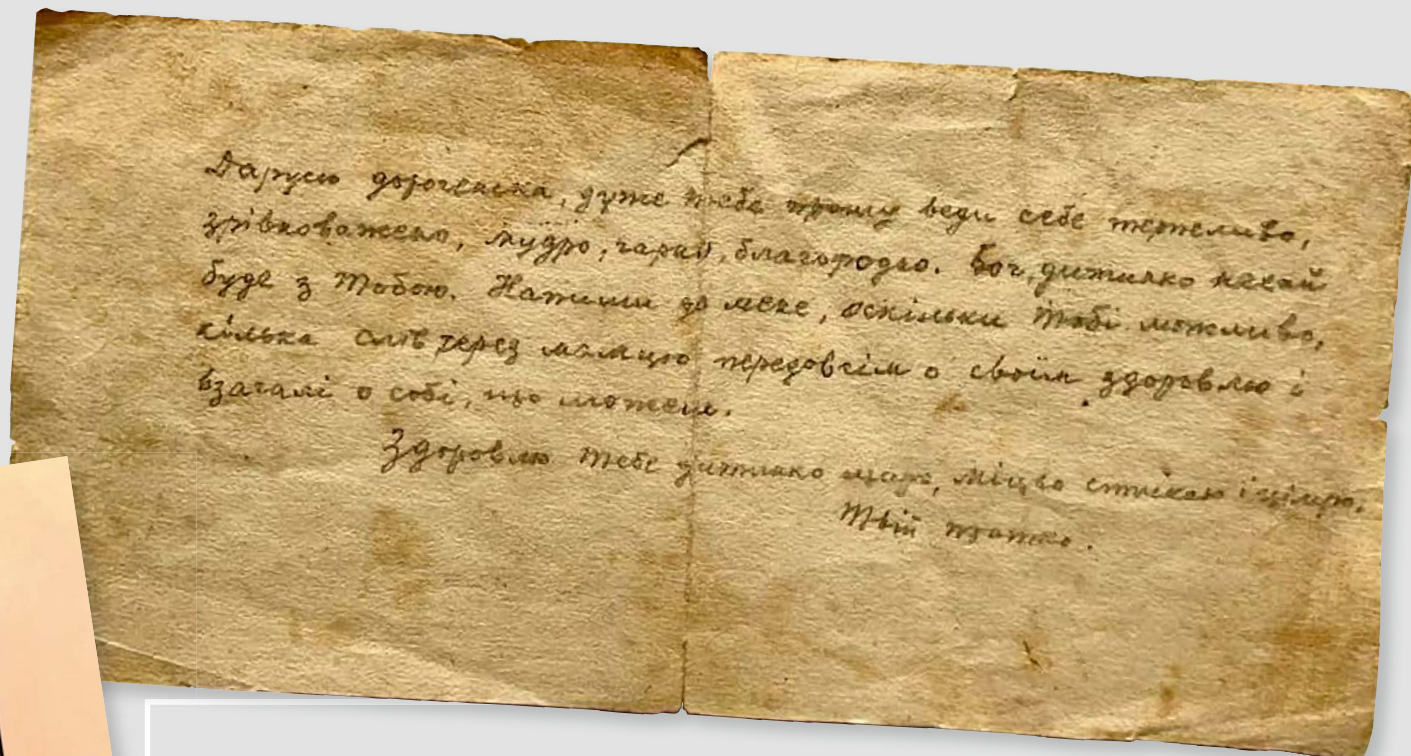
ВАЦЛАВ ГРИНЄВИЧ ОМІ – RIP

Відійшов до Дому Отця один з найбільш відомих і заслужених богословів та екуменістів Польщі, Вацлав Гринєвич (23.07.1936 – 26.05.2020). Був заслуженим також для розвитку богословської думки в Україні, його статті неодноразово друкувалися у нас, були видані теж дві з його майже 40 книг, а саме «Надія не зрадить» та «Минуле залишити Богові». Так, він був досить контroversійний часом, його погляди розглядалися навіть у Римі, особливо відносно сотеріології, тобто вчення про спасіння, деякі греко-католики у нас чи теж римо-католики у Польщі вважали його сильно «православним» чи «анти-унійним» (і я колись теж), проте він навіть випереджував свій час і креслив проекти Вселенської Церкви майбутнього. Людина непересічна і великого формату, яка залишила в історії богослов'я, а особливо еклезіології та екуменізму, значний вклад. А також багатьох учнів в Польщі і теж в Україні. Нехай відпочиває в мирі! (о. Петро С. Балог, з Фейсбуку)



ЯКІВ ТА ДАРІЯ БОРОВИКИ

Ось лист від 1952 року. Написав його священник УГКЦ Яків Боровик, засуджений у 1951 р. на 10 років ув'язнення. Лист адресовано дочці Дарії, засудженій того ж року на 25 років неволі. На момент арешту їй було лише 17 літ.



о. Яків Боровик у сталінських концтаборах Кіровської області. 1955 р.

Неділя. 6.IV.1952

Дороженька Дарусю!

Пересилаю тобі дитинко свої щирі поздоровлення і уцілювання з далекої не з рідної сторони. Кострубата наша доля, але яка б вона не була нічо не вдіеш. Я вповні здаю собі з того справу, як гірко тобі молоденькій прийшлося се все пережити. Не роблю тобі жадних закидів, але часто думаю о Тобі, клопочусь Тобою і молю Бога, щоби тобі, отій биліні ніжній, дав під кожним зглядом сили бути відпорною на всі злі впливи, які тобі загрожують і всьо перебувати дав Тобі сили.

Дарусю дороженька, дуже тебе прошу веди себе терпеливо, зрівноважено, мудро, гарно, благородно. Бог, дитинко, нехай буде з Тобою. Напиши до мене, оскільки Тобі можливо, кілька слів через мамцю, передовсім о своїм здоровлю і взагалі о собі, що можеш.

Здоровлю Тебе дитинко щодня, міцно стискаю і цілую.

Твій татко.



Дарія Корчак. Фото з тюрми на Лонцького. 1951 р.



о. Яків Боровик, батько Дарії Корчак. 1931 р.



Дарія Боровик, студентка першого курсу факультету фармації Львівського медичного інституту. Львів, 1951 р.

Ви можете уявити, що відчував батько, пишучи цього листа? Він точно знав, через що пройшла і ще пройде його юна донечка. І він навчає її бути терпеливою, мудрою та благородною...

Система їх не здолала. Навпаки – вони обоє перемогли систему, бо вижили, бо повернулися в свою милу Україну. Дарія вийшла заміж (чоловік теж відбував покарання, як ворог народу), народила трьох дітей. Син Андрій Корчак – Герой Небесної Сотні.

Щиро дякую Ользі Соломасі-Корчак за можливість побачити це унікальне послання Батька Дочці.

Галина Кравцова.

Подано за: «Стрийські рогаики»

XV

І ПУТІН ЦЕ РОЗУМІЄ. ЩО ВІДБУВАЄТЬСЯ ПРЯМО НА НАШИХ ОЧАХ?

Фрагмент виступу Мирослава Мариновича у рамках телемарафону «Мир і війна», організованого Українським ПЕН та Національним університетом «Києво-Могилянська Академія».

Час від часу в інтернеті можна натрапити на вислів: «Мертві хапають живих». Ці слова мені завжди згадуються, коли я думаю про неспокутувані злочини радянського комуністичного режиму, зокрема, про історію Другої світової війни. Зразу по війні, коли людство ще витирало кривавий піт зі свого чола, Європа одностайно проголосила гасло: «Ніколи більше!».

Проте минуло 75 років, і в міжнародній політиці ми вчуємо ще не висловлене, але вже очевидне: «Спробуймо ще раз!». Що сталося? Чому надії на глобальний розвиток

демократії занепали, а світ готується витягнути з підвалу антикварний грамофон і запустити стару платівку національних егоїзмів і насильства?

Продовження на 5 стор. ▼

І ПУТІН ЦЕ РОЗУМІЄ. ЩО ВІДБУВАЄТЬСЯ ПРЯМО НА НАШИХ ОЧАХ?

▼ Продовження. Початок на 4 стор.

Причина, як на мене, криється, зокрема, у міні сповільненої дії, закладеній 1945 року у Ялті. Ялтинська система європейської безпеки замовчала той факт, що в біснுவатому танго вересня 1939-го брало участь двоє – гітлерівська Німеччина й сталінський СРСР. Це вони розпочали Другу світову війну, але покараним за неї виявився лише нацизм. І цікаво простежити за тим, як мінялося застосування одвічної формули: «друг мого ворога – мій ворог, ворог мого ворога – мій друг».

Спершу ця формула означала, що друг і союзник нацистської Німеччини – СРСР – є співучасником агресії, а тому ворогом людства. Саме за це їх обох виключили з Ліги Націй. Але після того, як два тоталітарні монстри зірвали своє партнерство у переділі світу і зчепилися одне з одним, акценти змінилися. Почала діяти друга частина згаданої формули, а саме: «ворог мого ворога – мій друг» – і співзачинщик війни став переможцем над нацизмом і рятівником людства.

Проте забуття колабораціонізму СРСР з гітлерівським режимом – це не єдина несправедливість історії. За пурпуровою тогою переможця було приховано й забуто майже три десятиліття кривавої комуністичної диктатури. Тому в пам'яті людства сьогодні пульсують злочини Аушвіца й Треблінки, Герніки й Бухенвальда, тоді як злочини ГУЛАГу й Голодомору, Соловків і Катині начебто не мають своїх виконавців. А в Росії їх взагалі вважають виправданими.

Так апокаліптичне зло набуло вигляду рятівного добра. Й усміхнений uncle Джо – дядько Йосип зі своєю незмінною люлькою став



▲ День пам'яті та примирення в Києві, 08.05.2019 р. С-на: Радіо Свобода

символом перемоги над нацизмом, а не символом кривавої тиранії, яка забрала у ХХ столітті більше невинних людських життів, ніж це зробив нацизм. Бо ще ж були і повоєнні репресії, що косили невинних людей. На ідеологічній формулі: «нацизм – абсолютне зло, комунізм – переможець цього зла, а тому – добро» в Ялті була вибудована вся повоєнна система світової безпеки.

Не знаю, чи можна було тоді зробити інакше. Мабуть, ні: політика – це мистецтво можливого. Але виявилось, що злочин відходить у минуле лише тоді, коли він – засуджений і розкаяний. Нерозкаяний же злочин залишається в суспільному організмі отруйними зернами, які в певний час проростають знову новими трагедіями. Саме це й відбувається сьогодні на наших очах.

Найочевидніша ілюстрація – реінкарнація чекістського режиму в Росії,

для якого взірць – сталінський режим. На початку 1990-х років комуністична еліта лише поміняла ідеологічні прапори, та мало змінила свою суть. Сьогодні заражені клітини розрослися в цілу ракову пухлину, яка не лише не розсмоктується сама по собі, а ще й заражає увесь світ. І одіозне «победобесіє» є життєво необхідне Кремлю, щоб люди не задумалися, з яких зерен виростають нинішні рецидиви деспотії і чому привид непокараного й нерозкаяного комуністичного злочинця знову, хоч і під іншими прапорами, вийшов гуляти по всьому світу.

Нинішня світова турбулентність настільки велика, що вже очевидно: епоха Ялти вичерпала свій історичний ресурс. Розуміє це і Путін – врешті-решт, це він, напавши на Грузію й Україну, розпочав демонтаж старої геополітичної конструкції світу. Проте мета його – не знаходження нового світового

порядку з урахуванням розпаду СРСР і звільнення колись підневільних народів, а навпаки – «Ялта-2», тобто перезаснування давнього переділу світу, згідно з яким увесь пострадянський (а бажано й постсоціалістичний) простір знову повертається у сферу впливу Росії.

На жаль, станом на сьогодні не видно, щоб світ знайшов вакцину від цієї зарази. Стара Європа, як і колись, не хоче жертвувати своїм добробутом задля захисту світових цінностей і щораз більше готова укласти нові мюнхенські договори, цього разу вже з Росією. Лесть не в кожній державі Європи активізувалися політичні сили, які втомилися від багатокультурності, плюралізму й ліберальних свобод. Їх знову п'янить культ сили й «твердої руки», а пандемія коронавірусу лише цьому сприяє. Й загалом бракує лише феєричного хвоста комети Галлея, щоб людство усвідомило:

воно стоїть на порозі нових трагічних випробувань.

Так сьогодні неспоконтований злочин комунізму повертається примарою нового світового конфлікту. Чи вдасться Європі усвідомити ту істину, що консенсусу в питаннях військової та енергетичної безпеки досягти не вдасться, доки не буде досягнуто нового консенсусу в питанні історичної пам'яті, а відтак і засудження комунізму в усіх його інкарнаціях?

Конфлікт різних історичних пам'ятей заплутав увесь корпус міжнародних і міждержавних стосунків у Європі. До того ж він нещадно терзає й українське суспільство. Я переконаний, що цей конфлікт має не лише політико-ідеологічну, а передусім етичну природу і пов'язаний із нерозкаяністю за злочини комунізму.

Далі відкладати цю справу неможливо. Без такого переважантя історичної пам'яті європейські цивілізаційні проекти не те що буксуватимуть, а хто знає, чи виживуть узагалі. Без цього не зможе відродитись і наша Україна. Яким чином цей задум реалізувати – це вже інша тема, яка потребує окремої уваги.

Отож хай із цьогогорічним ювілейним ушануванням жертв Другої світової війни прийде до нас усвідомлення, що тоталітарне будяччя проросло на нашому полі не випадково. У Ялті 1945-го знесилене людство залишило ті зерна – наше завдання сьогодні те будяччя виполоти.

Мирослав Мариневич, Правозахисник, член-засновник Української Гельсінської групи, проректор УКУ. З персональної сторінки автора у Фейсбуці

XII

СЕНС ЛЮДСЬКОГО ЖИТТЯ...

Життя – найбільший дарунок від Бога, воно коротке й швидкоминуче.

Часто ми забуваємо для чого воно нам, чому воно є?

Чому народжуємось і помираємо?

Напевно, щось спричиняє цю смерть? Так, це гріх.

Саме через гріх ми помираємо, але маємо надію на життя вічне.

Перебуваючи на цій землі, ми часто забуваємо, що перебуваємо у вигнанні.

Всі метушаться, збирають, нагромаджують багатства світу цього, не знаючи, хто це забере та забуваючи, що є ще й Царство Небесне

і потрібно збирати скарби саме для нього. Живучи в цьому матеріальному світі, людина часто забуває про Бога – Творця всього

видимого й невидимого, Він є початок і кінець, Він є любов, бо створив нас на образ і подобу Свою. І полюбив нас перед віками, і Сина

свого Єдинородного посла, щоб спасти нас від гріха та диявола, смертю смерті подолавши і дарувавши нам життя вічне, відчинивши двері неба.

Людина часто забуває цю любов Отця Небесного до нас, грішних. Далеко не всі йдуть тією стежкою, яка веде до Царства Небесного. Саме гріх нас віддаляє від Бога і Життя Вічного і зближує з дияволом та пеклом... Зви-

чайню, людині непросто збагнути це. Будучи тут, на землі, вона настільки немічна, що навіть не може пізнати світ цей, а що тоді говорити про світ духовний – Царство Небесне.

Саме наша смерть нам повинна нагадувати, що життя, це подарунок і воно не належить нам. Якщо б належало нам, то хіба ми не могли б його продовжити до вічності? **Продовження на 6 стор. ▼**

СЕНС ЛЮДСЬКОГО ЖИТТЯ...

▼ Продовження. Початок на 5 стор.



▲ Христина Квик, «Зішестя в Ад». Авторка пише: Христове воскресіння відбувається кожного разу, коли хтось подає руку допомоги потребуючому, служить йому, як служив Господь

Та не можемо, бо воно належить Богу – Творцю Небесному. Маємо постійно чудову нагоду позбавитись гріха через Св. Тайну Сповіді і Св. Причастя Тіла й Крові Ісуса Христа.

І ми повинні все робити для того, щоб мати Життя Вічне. Смерть зупиняє наше життя тут на землі, але наша душа вічна, через неї ми уподібнюємось до Бога. Для справедливого суду Бог створив рай і пе-

кло, в рай ввійдуть праведні, в пекло – грішники, які не хотіли позбутися гріха й чинили зло в очах Господніх до кінця життя, і не хотіли покаятись.

Через смерть пройшли всі, навіть Син Божий Ісус Христос! Саме Воскресінням Ісус Христос смертю подолав і подарував нам можливість, навіть вмерши, мати життя вічне!

Важко уявити нам, перебуваючи тут на землі,

яке воно, життя вічне. Якщо людина усвідомлює, що вона покликана до вічності, то повинна робити все для того, щоб успадкувати вічне щастя – Небо. Для цього усвідомлення життя вічного і спасіння існує Святе Письмо. Воно відкриває нам очі на вічну істину, бо натхненне Святим Духом через пророків та євангелістів. Саме Біблія допомагає нам пізнати Бога через Слово Боже, і таким чином наблизитись до Нього.

Проблема в тому що дуже багато людей нехтують Святим Письмом, вважаючи його «художньою книгою». Це велика помилка вважати втраченим часом читання Біблії. Кожна людина відчуває у серці спрагу за Словом Божим. Навіть якби кожного дня читала уривок з Біблії, то всього б не збагнула, бо там виявляється Мудрість Божа.

Життя швидко проминає. Пам'ятаю себе як учня школи, а вже закінчую університет, було колись 15 років, а зараз вже 24, і не знаю, якої хвилини мені доведеться

З ЖИТТЯМ розпрощатись. Смерть, як знаємо, приходить як злодій, не знаєш якої хвилини наступить.

Одних смерть забирає в зовсім юному віці, а інших, навпаки, з сивиною на скронях, і вони побачили своїх внуків чи правнуків. Щодо смерті в юному віці, то нам це дуже складно зрозуміти і сприйняти, що на це воля Божа. Припустимо, одна людина грішила в молодості, а інша, навпаки, жила праведно, то перший Бог може продовжити життя, щоб покалась і мала життя вічне. Всемогутній Бог не хоче примушувати людину йти до Нього, бо Бог дав нам волю вибирати добро або зло. Бог постійно кличе й чекає як люблячий Батько. Мудра та людина, яка відгукнеться на Господній заклик. «Наверніться й вірте!», – цей заклик постійно актуальний на дорозі спасіння. [...]

Закінчуючи ці наші роздуми про сенс життя людини, мусимо собі усвідомити, що кожен з нас мусить визначитись, чи буде цілковито

то довіряти Богу, як джерелу життя і любові у всесвіті, а також вірити і слухняно виконувати те, що Церква навчає, або навпаки, буде віддаватися спокусам диявола і сенс свого життя бачити в грошах, у славі, насолодах тілесних тощо. Очевидно, що тільки та людина, яка стоїть на стороні Божій, на стежині добра і шляху до вічного щастя, може допомогти людині, яку диявол обманув.

Ісус Христос дав своїм послідовникам виразне завдання, в тому числі і нам з вами: «Ідіть по всьому світу і зробіть моїми учнями усі народи» (Мк 16,15). Отож, сенс нашого життя має два виміри:

- 1) Спасти свою душу і стати на шлях спасіння, щоби у потойбічному житті втішатися навіки небесною радістю.
- 2) Своїм прикладом, своєю молитвою та іншими засобами комунікації, і усним переконанням допомогти більшому числу людей, які живуть у полоні диявола, тобто у тяжкому гріху, або ще взагалі не знають про Ісуса Христа, перейти на сторону Божу і стати поруч з нами, щоб таким чином стати на шлях спасіння.

Подано за: «Місіонар»

ХТ

СВЯТИЙ ДУХ – СВІТЛО

Святий Дух це світло. У Біблії прирівнюється Святого Духа до різних символів: вітер, вода, вогонь, олія, але не згадується про світло; про світло говорять часто св. Отці. Св. Іван каже: «Бог це світло» (1 Ів. 1,5), а на цьому св. Отці стверджують, що Святий Дух, будучи Богом, є світлом.

Святий Дух, пише св. Василій, це освячуюча сила, що дає кожному розумному створінню своєрідну чинність, щоб віднаходити істину. Промені сонця існують над усім і опромінюють землю, море, зливаються з повітрям; подібно і Святий Дух присутній у кожній людині, яка може Його прийняти, що дає всім потрібні

ласки. Просвічуючи тих, хто себе очистив від усякої плями, Він удуховлює через причастя з Ним. Так як чисті й блискучі тіла віддзеркалюють світло сонця, так і душі, які мають Духа, стають ним просвітлені, стають духовними і поширюють на інших благодать, – каже св. Василій.

Якщо гріхом гаситься Святого Духа, тоді все переходить у темряву: очі без світла вночі сліпнуть, зір слабне і цінності не відрізняються.

о. Тарас Олійник, ЧСВВ, фрагмент статті «Дія Святого Духа».
Подано за: «Світло»

СИЛА СВЯТОГО ДУХА

Ісус на Оливній горі пообіцяв Апостолам «...ви приймете силу, як Дух Святий злине на вас, і Моїми ви свідками будете в Єрусалимі, і в усій Юдеї та в Самарії, та аж до останнього краю землі». І наказав їм вернутися до Єрусалиму.

«А прийшовши, увійшли вони в гóрницю, де їй перебували: Петро та Іван, Яків та Андрій, Пилип та Фома, Варфоломій та Матвій, Яків Алф́ей та Сімон Зилóт, та Юда Яковів. Вони всі однодушно були на невпинній молитві, із жінками, і з Марією, матір'ю Ісусовою, та з братами Його» (Ді.1.12–14). Апостоли зустрічали П'ятидесятницю юдейської Пасхи і згадували про свого Учителя, який їм «...звелів, щоб вони не відходили з Єрусалиму, а чекали обітници Отчої» (Ді. 1.4). І ось «...нагло зчинився шум із неба, ніби буря раптова зірвалася, і переповнила весь той дім, де сиділи вони. І з'явилися їм язички поділені, немов би огненні, та й на кожному з них

по одному осів. Усі ж вони спóвнились Духом Святим, і почали говорити іншими мовами, як їм Дух промовляти давав» (Ді.2.2–4).

І ми свого часу сповнилися Св. Духом – це було під час уділення нам Тайни Миропомазання. Ми дістали силу, здатність і могутність. Але це не означає, що кожний з нас мав почати проповідувати різними мовами, коли виріс. Кожний із нас дістав таку силу, здатність і могутність, які нам потрібно, щоб бути свідками Бога. Силу, щоб витримати у буремному житті. Силу, щоб безнадійно не хвилюватися, коли навалюються на нас проблеми і здається з них немає виходу, коли хочеться закричати «більше не можу». Силу, щоб ми могли вірити, що все буде добре тільки

по тій причині, що ми намащені Св. Духом.

Давид був намащений пророком Самуїлом (Шмуелем): «І взяв Самуїл рога оливи, та й помазав його серед братів його. І Дух Господній злинув на Давида, і був на ньому від того дня й далі... (I Царств 16.13). Переміг, здавалось, непереможного Голяфа (I Царств 17.49–51). Помазання дає особливу благодать і силу, тому влюбій ситуації Бог нам дав можливість радуватися, бо ми пропитані олією радості, св. Дух є в нашому внутрі. Апостол Павло пише в посл. до Еф. 3.16: «...щоб Він дав вам за багатством слави Своєї силою зміцнитися через Духа Його в чоловікові внутрішнім...», тому ми непереможні.

Коли прийдемо сьогодні з церкви, а вдома те саме постійне джерело роздражнення – незносна людина, непослушна дитина, хвороба, війна, робота, фінанси... Але ви другі, бо ви чули слово Боже, ви брали участь в безкровній жертві Спасителя, на вас сходить Св. Дух, розумієте, кожний раз по церкві ви стаєте інші – сильніші, здатніші і могутніші. І це робить в нас Св. Дух.

Але і поза церквою може варто почати щоденно, прокинувшись, помолитись за то джерело роздражнення, а якщо ним є ви, то за себе: «Царю Небесний, Утішителю... прийди і вселися в мене, в нього, в них... очисти нас і спаси Благий душі наші».

Живим прикладом сили діяння Св. Духа в середині людини є 76-річна американська євангелістська проповідниця, вчителька Біблії, письменниця Джойс Майер. Коли мала 3 роки її перший раз зносила батько, і так було на протязі 15 років. Вона 40 років молила-

ся за навернення жадливої людини і він розкався, похрестився і відійшов у вічність наверненим. Молодою дівчиною, зразу після школи, вийшла заміж, а через 5 років розвелася. В 24 роки вийшла заміж за інженера Дейва Майера, з яким має 4 дітей. В віці 30 років захворіла на рак грудей. Про свою боротьбу описала в книзі «Look Great, Feel Great: 12 Keys to Enjoying a Healthy Life Now». Вона написала більше 100 книг, які перекладено на 130 мов світу, а її проповіді транслюються по радіо і телебаченню більше ніж на 120 мовах. Вона є засновником і керівником добротинної організації «Служіння Джойс Маєр», яка помагає у 150 країнах світу.

Християнин не може загрузнути в проблемах, треба вірити у силу, яку нам дає Св. Дух, який є у нашому нутрі і завжди спасає наші душі. Амінь.

Для «ХГ» о. Роман Лірка, Франкфурт-на-Майні

ХГ

ХТО І КОЛИ ВИГАДАВ ГАСЛО «СЛАВА УКРАЇНІ!»



▲ Микола Левитський – організатор кооперативного руху в Україні, публіцист. Єлисаветград [Кропивницький], 1896 р. С-на: Інститут рукопису НБУВ

Гасло народилося у Харкові. Загриміло на всю Україну з Києва. Збереглося завдяки зусиллям галичан і волинян у Львові та Рівному. Але в збірнику праць Степана Бандери немає отої популярно вживаної в інтернеті цитати, яка йому приписується: «І прийде час, коли один скаже: "Слава Україні!", а мільйони відповідатимуть "Героям слава!"».

Гасло «Слава Україні!» і відповідь «По всій землі слава!» використовувалось ще в середовищі харківської української студентської громади у кінці XIX століття. Того самого, на базі якого у 1900 році виникла Революційна українська партія (РУП) – перша модерна українська політична партія під російською займанщиною. Перше відоме згадування гасла пов'язане саме із цим середовищем.

Їхав якось «артільний батько» Микола Левитський у гості до родини Олександра Коваленка – співзасновника РУП, який у 1905 році став одним із лідерів повстання на броненосці Потьомкіні. Їхав, їхав, розглядався навкруги, але забув назву потрібного перевулку. Спитатись би когось, але можуть засміяти –

Харків, то ж не Кобеляки, де всі всіх знають. «Коли дивлюсь, – іде студент-технолог, чорнявий, смуглявий, ну – наш парубок із села, та й годі. Спитатись б його, та якось ніяково. Коли чую – він насвистує "Ще не вмерла Україна". — Почекайте! – я до візника. — "Слава Україні!" – гукаю до студента. — "По всій землі слава!" – відповідає, підбігаючи до мене з хідника».

Далі у своєму спогаді О. Коваленко згадує, що ось так пізнавались між собою ті, що працювали тоді для української справи. Їх було мало, але вони єднались під кличем: «Не дамо вмерти Україні, не зникне її слава!..». Цей спогад та попередня цитата цікаві ще тим, що пов'язують походження гасла «Слава Україні!» із українським націо-

нальним гімном (адже клич сформульовано на основі першого рядка славня «Ще не вмерла Україна»).

ПОЧАТОК РЕВОЛЮЦІЇ 1917 РОКУ

У березні 1917 року в Києві лише розпочиналась революція. А на мітингах в регіонах відповіддю на гасло «Хай живе автономія України!» вже тоді можна було почути одностайне: «Слава! Слава Україні!». Це був звичайний набір гасел, як от: «Хай живе демократична республіка! Слава Україні!».

Перший військовий з'їзд, який проходив 18–21 травня 1917 р. у Києві, вище згаданого легендарного кооперативного діяча Миколу Левитського вітав стоячи, оплесками та вигуками «Слава!».

Продовження на 8 стор. ▼

ХТО І КОЛИ ВИГАДАВ ГАСЛО «СЛАВА УКРАЇНІ!»

▼ Продовження. Початок на 7 стор.

Старий аж заплакав від радості, але відповів: «Дякую... дітки! Дякую!... Слава Творцеві, таки дожив!... Слава Україні!...». І це «Слава Україні!» підхопив увесь зал. Херсонець В. Кедровський свідчить: «Довго лунає в залі "Слава Україні!", а потім переходить якимось цілком природно у спів: "Ще не вмерла Україна!"».

На початку 1919 року гасло «Слава Україні!» стало настільки популярним, що на протиросійському фронті в складі Сарненської групи військ один із двох бронепотягів Армії УНР так і був названий: «Слава Україні!». А в березні 1919 року у Львові, перед розстрілом поляками на Цитаделі, кричали «Слава Україні!» вже навіть не вояки української армії, а звичайні сільські юнаки із передмістя.

Коли об'єднані українські армії (Армія УНР і УГА), після довгих боїв з більшовиками і поляками, увійшли в Київ 31 серпня 1919 року, то святочно одягнені кияни вийшли на вулиці і закидали їх квітами; «...а кличав "Слава Україні!", "Слава Га-

личанам" чи "Слава Січовим Стрільцям" не було кінця».

Зрештою вітання «Слава Україні!» офіційно було введено в військах Армії УНР. Сталось це в кінцевій фазі легендарного першого Зимового походу, а саме 19 квітня 1920 року. Того дня М. Омелянович-Павленко видав наказ по військах армії УНР число 18 «По муштровій частині». Наказ починався тим, що у першому параграфі зазначалось вітання «Слава Україні!», далі йшло про успішне взяття м. Вознесенськ (тепер Миколаївська обл.), а останньою точкою наказу зазначалось: «Всім частям армії на похвалу, а то подяку за службу Україні відповідати: "Слава Україні!"».

ПОВСТАНСЬКИЙ
І НАЦІОНАЛІСТИЧНИЙ
РУХ

Традиція вітання «Слава Україні!» продовжувала жити і після того, як Армія УНР опинилась в таборах інтернованих в Польщі. Юрій Горліс-Горський в своїх спогадах, опублікованих у 1933 році (згодом стали першою

частиною роману «Холодний Яр») зазначає, що повстанці на вітання «Слава Україні!» відповідали: «Україні слава!». Однак Яків Водяний, який у 1921–1922 роках теж був в Холодному яру, у своїй п'єсі, надрукованій в 1928 році, наводить інший варіант вітання холодноярців: «Слава Україні! Навіки слава!».

В інтернеті є багато згадок про те, що «Героям слава!» запропонував ще у 1925 році використовувати Юрій Артюшенко в межах Легії українських націоналістів (ЛУН), яка згодом стала співзасновницею ОУН. Однак, це твердження потребує джерельного підтвердження.

Все ж, рік творення ЛУН став визначальним для нового вітання Збройних сил України. У наказі №4 від 10 липня 1925 року Українське національне козацьке товариство (УНАКОТО), яке продовжувало традиції «Вільного козацтва», визначило форму вітання для членів своєї організації: «Слава Україні – Слава Козацтву».

Не пізніше як у 1929 році в середовищі Україн-

ської військової Організації (УВО) виникло ще одне вітання-формула: «Слава Україні! Слава Вождеві», яке згодом прижилося в ОУН і було ухвалено, як офіційне на римському Великому конгресі ОУН. Зародилось це гасло серед прихильників УВО у США під час візиту Євгена Коновальця до Нью-Йорку.

Із середини 1920-х років гасло «Слава Україні!» почала використовувати українська пластова молодь в Галичині і Волині (вихованих переважно ветеранами визвольних змагань). Саме із середовища пластунів, які масово влились в ОУН після заборони поляками Пласту, гасло «Слава Україні!» повернулось в маси і знову стало популярним серед українців.

Під час Варшавського і Львівського процесів над Степаном Бандерою (та його побратимами й пострами ще з Пласту) – «Слава Україні!» періодично звучало в залі (за що були окремі покарання від польського суду). Через передруки судових хронік у пе-

ріодиці вітання розійшлося світом і стало повсюдно вживаним. Ним почали підписувати оголошення і листи навіть релігійні громади в США.

До речі, в збірнику праць Степана Бандери немає отой популярно вживаної в інтернеті цитати, яка йому приписується: «І прийде час, коли один скаже: "Слава Україні!", а мільйони відповідатимуть "Героям слава!"». Але Бандера точно мав знати, що коли угорські війська топили в крові «Карпатську Січ», то січовики перед смертю часто вигукували «Слава Україні!» (у результаті ще в 1939 році нацисти заборонили використовувати це гасло в українських радіопередачах з Відня). Тому Другий великий збір ОУН в 1941 році не просто зафіксував своєю постановою вже давно сформовану традицію, але й додав до вітання обов'язкову відповідь: «Героям слава!».

Юрій Юзич, історик.
Подано за:
«Історична правда»,
текст скорочено

ХТ

ПРЕМІЯ ІМ. Г. ГОНГАДЗЕ 2020

Переможцем Премії імені Георгія Гонгадзе 2020 року став Павло Казарін, публіцист і телеведучий.

«Коли з'явився інтернет, всі думали, що це буде спілкування всіх з усіма, що цензури не буде, – сказав Казарін, коли отримав нагороду. — Але ми опинились у ситуації, коли фріки можуть об'єднуватись, коли кожен опиняється у власній теплій інформаційній ванні. Ми живемо у просторі конкуренції контенту, коли зрада продається краще за перемогу. Перемагати у більшості – легка справа, а перемагати у меншості – це, можливо, і є та справа, якій можна присвятити життя».

Разом з почесною нагородою журналіст отримає 100 тисяч гривень.

«Є тексти розумні, є порожні – а є тексти Павла Казаріна, які практично неможливо не впізнати. Вони оригінальні не лише побудовою речень, а скоріше інтелектуальною глибиною і, водночас, легкістю думки. Павло Казарін є тим журналістом, стукіт серця якого, як і серця його живих і своєчасних текстів, збігається з ритмом нелегкого сьогодення нашої країни. Для мене це найважливіша оцінка номінанта на таку нагороду, як Премія пам'яті Георгія Гонгадзе», – сказав член капітули премії, релігієзнавець, письменник і член Українського ПЕН Ігор Козловський.

Фіналістами цьогорічної премії також були за-

сновник «Телебачення Торонто» Роман Вінтонів (Майкл Шур) і засновник проекту Українер Богдан Логвиненко.

Вперше у 2019 році премію отримав журналіст Вахтанг Кіпіані.

Премію імені Георгія Гонгадзе присуджують журналістам, які слідують принципам та цінностям незалежної журналістики, демонструють професійність, компетентність, інноваційність, створюють матеріали, що приводять до вирішення або розуміння певних проблем у суспільстві та змін у країні, а також роблять суттєвий внесок у розвиток медіасередовища в цілому.

Георгій Гонгадзе – опозиційний журналіст, засновник та перший головний редактор інтернет-видання «Українська правда». Він



▲ Павло Казарін з нагородою

зник 16 вересня 2000 року в Києві. У листопаді того ж року в лісі у Київській області знайшли обезголовлене тіло, яке, за висновками експертизи, могло належати

ти журналісту. Журналіста поховали у Києві 22 березня 2016 року. Замовників вбивства досі не знайшли.

Ольга Ситнік,
«Українська правда»

ХРИСТІЯНСЬКИЙ ГОЛОС

CHRISTLICHE STIMME
Ukrainische Kirchenzeitung
Schönbergstrasse 9
D-81679 München

Inhaber, Herausgeber und Verleger: Apostolische Exarchie
für katholische Ukrainer in Deutschland und Skandinavien

D-81629 Postfach 86 02 69 Druck: Kolo UA-82100
Drohobytsch Tel. +380 3244 29060

Погляди авторів не завжди відповідають поглядам редакції. Редакція в потрібі скорочує і мовно виправляє надіслані статті.
Газета виходить двічі на місяць.

Chefredakteur: Roman Kryk
Stellvertretender Redakteur: Bohdan Pidlisetsky
Telefon: +49 (0) 89 997 28 38 11
Telefax: +49 (0) 89 997 28 38 4
christl.stimme@t-online.de;
ukrainische-kirche@t-online.de;
www.ukrainische-kirche.de

Річну передплату (Unkostenbeitrag)
46,- Euro переказати наkonto: Apostolische Exarchie
LIGA-Bank München
Konto-Nr.: 40 21 03 257
BLZ 750 903 00
IBAN: DE 64 7509 0300 0402 1032 57
BIC: GENODEF1 M 0 5